

Miroslav Šafář: Co by na to řekla Gréta?

- CZ24 News | 3. března 2020

Problematika počasí doprovází člověka od úsvitu dějin lidstva a často rozhodovala o jeho bytí a nebytí. Není žádným tajemstvím, že žijeme v období čtvrtohor (Pleistocén), kdy se střídají doby meziledové, Interglaciály, tedy období výrazně teplejší, s dobami ledovými, tzv. Glaciály, a obě tyto fáze mají ještě teplotní minima a maxima, takže v rámci Glaciálů existují období Interpleniglaciální, tedy poměrně teplé období v rámci doby ledové.

Pozdní neandrtálce a moderního člověka Homo Sapiens ovlivňovaly nejvíce dvě poslední glaciální období.

Ruský Graciál probíhající v období 250 – 130 tis. př.n.l. byl následován poměrně velice teplým, tzv. Eemským Interglaciálem, tedy dobou meziledovou... Tehdy se v Evropě vyskytovali již první neandertálci a abychom dokumentovali, jak teplé toto nedávné období bylo, musíme si uvědomit, že ve Střední Evropě pravděpodobně žili hroši. Následuje poslední Glaciál neboli doba ledová, zvaná Würm – Visla. Jeho první maximum – nejnižší teploty – Pleniglaciál byly asi před 74 – 60 tis. lety př.n.l., kdy ledovec stál v polovině Polska a Sev. Německa. Pak následovalo teplejší glaciální období, tzv. Interpleniglaciál, kdy se teplota blížila dnešním podmínkám a to bylo v období 59 – 40 tis. př.n. l. (jsme stále uprostřed doby ledové).

Pak dochází v období přibližně 37 tis. let př.n.l. k prudkému ochlazování. Tou dobou v Evropě vzniká první velká lovecká kultura moderního člověka Homo Sapiens, která se nazývala Aurignacien.

Evropa byla tehdy relativně hustě zalidněna, žilo v ní odhadem až několik desítek tisíc lidí. Postupně však dochází v relativně dlouhé perspektivě k ochlazování a v období asi 25 tis. let př.n.l. nastupuje poměrně chladné období a s ním další lovecká kultura Gravetien. A ti už žijí v posledním glaciálním maximu, které odpovídá období zhruba 25 – 14 tis. let př.n. l. Gravetinští lovci byli postupně nahrazeni při stále se zhoršujících teplotních podmínkách novou kulturou, tzv. Magdalienskou kulturou, která nahradila období závěru Epigravetienu. Tehdy v našich oblastech byly subarktické podmínky. S teplotními podmínkami – v létě v průměru až o 3-5 stupňů nižšími než dnes a v zimním období až o 13-15 stupňů nižšími, než dnes. Tehdy byla Evropa osídlena velice sporadicky magdalénskými lovci, pravděpodobně šlo jen o několik tisíc lidí. Trošku jiná situace byla ve Východní Evropě.

Poté zhruba v období 12-13 tis. př.n.l. bylo počasí v Evropě velice nestálé a zhruba v období 10 tis. let př.n.l. Evropu zasáhly tři velice ostré teplotní oscilace nahoru a dolů a doba ledová byla defakto naráz ukončena. Během těchto oscilací se rozpustil Laurentinský ledovec a jeho vody vytekly do Atlantického oceánu a hladiny světových moří stouply až o 120-150 m nahoru, tedy na současnou úroveň. Z toho vyplývá, že svět zcela změnil svoji podobu a došlo k zaplavení stepních oblastí mezi Skotskem, Anglií a Norskem – došlo k vzniku Severního moře, které se posléze vylilo přes vznikající Dánské úžiny do sladkého Ancylového jezera a vzniklo Baltské moře. K podobným změnám pobřeží docházelo všude ve světě – potopení rozsáhlých území v Beringii (mezi Čukotkou a Aljaškou), a zatopení de facto celého kontinentu v Jihovýchodní Asii, kdy po něm zůstaly Indonéské ostrovy. Zároveň došlo v Evropě k protržení Bosporu a Dardanel a k zatopení Černého moře a jeho spojení se Středozemním mořem.

Začíná období Holocénu, kdy počasí víceméně „získává dnešní podobu“. Skládá se z období Boreálu, doby poledové, s poměrně chladným a drsným počasím s mnohými výkyvy, následováno obdobím zvaném Atlantik 6500 – 4000let př.n. l. Tehdy, ač neexistovala auta, průmysl a přelidnění, byly průměrné teploty až o 3,5 stupňů vyšší než dnes a zároveň docházelo k vysychání Sahary. Co by na to jenom řekla Gréta.... ?

Následovalo chladnější období Subboreal, období zhruba 1400-700 let př.n.l. – Mykénský svět a jeho zánik.

Dá se říci, že hladiny moří za posledních 2500 let stouply o jeden metr a pozvolna stále stoupají. Dále se dá říci, že v období kolem našeho letopočtu a po našem letopočtu má počasí poměrně výrazné oscilace, existuje např. středověké teplotní optimum – začíná zhruba rokem 800 (vznik Velké Moravy) a končí okolo roku 1350 – 1370, tedy období stáří císaře a krále Karla IV. Tehdy také docházelo k osídlení Islandu a Grónska, kdy kolem Islandu podle irských mnichů nebyl na moři vůbec vidět plovoucí led. A v době Ericha Zrzavého nebyl led ani na západním pobřeží Grónska, což dnes v dobách třeskutého oteplování stále ještě je. Poté následovalo výrazné ochlazení, kdy nastává tzv. malá doba ledová, která vyvrcholila v 17. stol., kdy na několik měsíců zamrzal i Balt a také velký švédský král Karel Gustav se pokusil o slavný pochod přes zamrzlé moře, aby dobyl Dánsko. Tehdy také došlo k útoku švédské jízdy na zamrzlou dělostřeleckou bárku u Kodaně, tzv. Bitva o prasečí necky. Jak dopadl Napoleon u Moskvy nebo Hitler v r. 1941, snad není třeba zdůrazňovat. A porovnávat tání Alpských ledovců s malbami ze 17. a 18. stol. a se snímky z konce 19. stol. s dneškem je znakem ignorantství a neznalostí vývoje počasí.

Člověk samozřejmě svojí činností a hlavně přelidněním počasí ovlivňuje, ale jeho vliv není rozhodující. Počasí se vyvíjí stále nezávisle na jeho činnosti. Teď zřejmě spějeme k nejteplejší fázi doby meziledové a máme pár set nebo tisíc let si tuto teplejší fázi vychutnat.

Co bude poté, jistě každý pochopí sám.

Miroslav Šafář – je členem Národní demokracie a bývalým kandidátem do Senátu ve volebním okrsku Svitavy